

بررسی تأثیر تراکم‌های مختلف بوته بر عملکرد و اجزاء عملکرد چهار رقم گندم در منطقه اهواز

Effect of plant densities on yield and yield components in four cultivars of wheat in Ahvaz region.

مختار قبادی^۱، علی کاشانی^۲ و رضا مامقانی^۳

چکیده

به منظور بررسی تأثیر تراکم‌های مختلف بوته بر عملکرد و اجزاء عملکرد چهار رقم گندم نان، آزمایشی در سال زراعی ۷۷-۱۳۷۶ در مزرعه آزمایشی دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز به اجرا گذاشته شد. آزمایش بصورت فاکتوریل و در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با چهار تکرار انجام گرفت. فاکتورها شامل رقم در چهار سطح (فلات، اترک، ویناک و مارون) و تراکم بوته در پنج سطح (۲۰۰، ۳۰۰، ۴۰۰، ۵۰۰ و ۶۰۰ بوته در مترمربع) بودند. نتایج آزمایش نشان داد که اثر رقم بر روی عملکردهای بیولوژیک، دانه، کاه و شاخص برداشت در سطح ۱٪ معنی‌دار شد. اثر تراکم بوته در مترمربع نیز بر روی این صفات (به استثنای عملکرد کاه) معنی‌دار شد ولی اثر متقابل آنها معنی‌دار نگردید. رقم اترک با ۵۲۸/۷ و مارون با ۴۳۱۵/۵ کیلوگرم در هکتار به ترتیب دارای بیشترین و کمترین عملکرد دانه بودند. با افزایش تراکم بوته در مترمربع، عملکرد بیولوژیک افزایش یافت. بیشترین عملکرد دانه در رقم‌های فلات و اترک در تراکم ۵۰۰ بوته و در رقم‌های ویناک و مارون در تراکم ۶۰۰ بوته حاصل گردید. در مطالعه اجزای عملکرد نیز مشخص شد که اثرات رقم و تراکم بوته بر روی تعداد سنبله در مترمربع، تعداد سنبله در سنبله، تعداد دانه در سنبله و وزن هزار دانه در سطح ۱٪ معنی‌دار بود، ولی اثر متقابل فقط برای تعداد سنبله در مترمربع و وزن هزار دانه معنی‌دار شد. بیشترین تعداد سنبله در مترمربع در رقم ویناک، بیشترین سنبله در سنبله و تعداد دانه در سنبله در رقم اترک و بیشترین وزن هزار دانه مربوط به رقم مارون بود. در هر چهار رقم، با افزایش تراکم بوته در واحد سطح، تعداد سنبله در مترمربع تنها مؤلفه‌ای از اجزاء عملکرد بود که افزایش نشان داد.

واژه‌های کلیدی: گندم، تراکم، عملکرد، اجزای عملکرد، دانه و کاه، شاخص برداشت.

مقدمه

میزان عملکرد گندم تحت کنترل دو عامل ژنوتیپ و محیط است. ارقام مختلف پتانسیل عملکرد متفاوتی از خود نشان می‌دهند، حتی یک رقم نیز از منطقه‌ای به منطقه دیگر عملکرد یکسانی ندارد (نورمحمدی و همکاران، ۱۳۷۶).

به طور کلی بمنظور افزایش تولید گندم در واحد سطح، انجام توأم عملیات به زراعی و به نژادی ضروری به نظر می‌رسد و هنگامی که این دو روش همراه یکدیگر به کار گرفته شوند از ثمربخشی بیشتری برخوردار خواهند بود (گاردنر و همکاران، ۱۳۷۳). برخی اعتقاد دارند که گندم به دلیل داشتن خاصیت

تاریخ دریافت: ۱۳۷۸/۷/۸

۲ و ۳- به ترتیب استاد و دانشیار دانشگاه شهید چمران - اهواز

۱- کارشناس ارشد زراعت